

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 Mars 1878, kl. 3 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i § 59 af Riksdagsordningen.

Herr *E. Thomasson* har genom en i Andra Kammaren väckt, till Konstitutions-Utskottet hänvisad motion (N:o 4) ånyo upptagit ett af Utskottet vid 1875 års riksdag, i anledning af en utaf samme motionär jemväl då i ämnet gjord framställning, afgifvet förslag om sådan förändring af förenämnda grundlagsparagraf, att utväg bereddes Riksdagen att, då dess ledamöter af en eller annan orsak icke förmådde att åt ett viktigt ärende egna all vederbörlig uppmärksamhet, få detsammas slutliga pröfning uppskjuten till nästföljande riksdag.

De praktiska olägenheter, som saknaden af ett stadgande i ofvan omförmälda rigtning medfört, hade redan vid 1873 års riksdag ådragit sig Utskottets uppmärksamhet, hvadan Utskottet uti ett då till Riksdagen aflåtet memorial erinrade, hurusom erfarenheten under de nästförutgångna åren ådagalagt, att Riksdagens verksamhet i icke ringa mån varit hämmad till följd af en arbetsordning, som föranledt, att en ganska stor del af riksdagstiden hunnit förflyta, innan något viktigt ärende kunnat förberedas till slutlig handläggning; hvaremot under sessionens sista veckor Kamrarnes bord varit så öfverfyllda af utskottsbetänkanden, att tiden knappt räckt till för ärendenas behandling. Isynnerhet hade detta förhållande inverkat menligt på handläggningen af de större frågor, hvilka fordrat en mera grundlig och fullständig utredning af Utskott och derföre icke kunnat hos Riksdagen förekomma förr än inemot slutet af dess samvaro, då de åter under trycket af en allmän brådska icke

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 3 Saml. 5 Häft.

kunnat af Riksdagen pröfvas med all den omsorg, de förtjenat, hvaraf äfven följt, att Kamrarne känt sig mest böjda för att alldeles undanskjuta föreslagna förändringar och att således det arbete, som blifvit å frågornas utredning nedlagdt, icke ledt till vederbörligt gagn.

Befogenheten af dessa Utskottets anmärkningar har under den der- efter förflutna tiden vunnit ytterligare bekräftelse, och den omständigheten, att ett af Utskott framlagdt förslag först i slutet af ett riksdagssammanträde förekommit till behandling af Riksdagen och då blifvit förkastadt, har ej mindre af enskilde motionärer, än äfven af Utskott, åberopats såsom ett giltigt skäl, hvarför enahanda förslag kunnat, med anspråk på framgång, ånyo framläggas för nästföljande riksdag. Ett sådant behandlingssätt af viktiga samhällsanläggningar, hvarigenom Riksdagen nödgas antingen undanskjuta en fråga eller ock äfventyra att deruti fatta ett förhastadt beslut, synes Utskottet vara ej blott menligt för ärendenas behöriga gång än äfven icke fullt öfverensstämmande med Riksdagens värdighet. Derigenom att Riksdagen sålunda betagits rättigheten att pröfva, huruvida slutbehandlingen af ett ärende, i anseende till dess vidlyftiga beskaffenhet eller dess mindre fullständigt utredda skick, lämpligen borde till nästföljande riksdag uppskjutas, har hvarje sammanträdande Riksdag intagit en fristående ställning, så att allt dess arbete likasom påtryckts den yttre prägeln af ett för sig afslutadt helt. Alltefter som emellertid de frågor, hvilka komma under Riksdagens skärskådande, såsom en naturlig följd af landets stigande utveckling i alla rigtningar, ej blott ökas till antalet utan också genom mångfalden af de olikartade förhållanden, som af dem beröras, kräfvat både en längre tids förberedande utredning af Utskott och dertill en allsidigare pröfning af Riksdagen, måste ett så beskaffadt grundlagsbud, som det nu afhandlade, kännas såsom ett hinder för Riksdagens verksamhet; hvarförutom, så länge detta bud kvarstår oförändradt, någon kontinuitet emellan en föregående och en nästföljande Riksdags arbeten ej kan i detta ords egentliga betydelse ernås. Denna faktor anses dock inom alla grenar af mänskligt kultursträfvande såsom ett väsentligt vilkor för framgång. Den kontinuitet i Riksdagarnes arbeten, som i den rigtning, motionären tänkt sig, stode att vinna genom den af honom föreslagna förändringen af § 59 i Riksdagsordningen, skulle utan tvifvel sträcka sitt inflytande äfven utom Kamrarnes rådplågningar, enär under den mellantid, som ett af en föregående Riksdag förberedt och uppskjutet förslag hvilade på Kamrarnes bord, innan det vid en nästföljande riksdag företoges till afgörande, förslagets innehåll och syftemål säkerligen skulle blifva allmänt känt och således äfven komma under allmänhetens granskning, hvarigenom

Kamrarne bereddtes tillfälle att, efter ett mångsidigare meningsutbyte och efter inhemtande af de rådande tänkesätten inom landet, bilda sig en härpå grundad öfvertygelse, som borde i sin mån bidraga att gifva åt hvarje så behandlad fråga en tidsenlig lösning.

Det förslag om tillägg till § 59 i Riksdagsordningen, som Utskottet vid 1873 års riksdag framlade i här ofvan omförmälda syftning, blef visserligen icke, på grund af åtskilliga inom Andra Kammaren hysta betänkligheter, förnämligast emot vissa delar af förslaget, af Riksdagen bifallet; men frågan tillvann sig likväl sedermera allt större uppmärksamhet, hvilket framgår dels deraf, att densamma vid 1874 och 1875 årens riksdagar varit i omarbetadt skick föremål för ytterligare pröfning, dels ock i ännu högre grad deraf, att, medan Första Kammaren städse bifallit ändringsförslagen, Andra Kammarens motstånd vid hvarje riksdag, som frågan förevarit, småningom aftagit, så att, då densamma föll vid 1873 års riksdag utan omröstning och vid 1874 års riksdag med 111 röster emot 32, utgjordes den majoritet, som vid 1875 års riksdag åstadkom frågans förkastande, af allenast 10 rösters öfvervigt.

Emot det förslag, som vid 1875 års riksdag framlades och som, efter hvad redan förut är sagdt, nu blifvit af motionären ånyo väckt, har under öfverläggningarne inom Andra Kammaren hufvudsakligen anmärkts: att en vidlyftig och tidsödande diskussion kunde i sjelfva uppskofsfrågan utspinna sig utan att leda till något resultat, i fall endera Kammaren afsloge framställningen om uppskof; att, derest ett ärende hade blifvit uppskjutet till en nästföljande riksdag, förvecklingar lätt skulle kunna följa deraf, att nya motioner väcktes i samma ärende, som det hvilande utskottsbetänkandet afhandlade, då svårighet kunde uppstå att afgöra, huruvida dessa motioner stode till nyss berörda betänkande uti ett så bestämdt förhållande, att de endast i sammanhang med detsamma kunde handläggas och att således betänkandet måste i någon mån förändras; att en majoritet inom Riksdagen kunde begagna sig af ett uppskofsbeslut för att såmedelst undanskjuta en för majoriteten ömtålig fråga; samt att slutligen, då vid väckt förslag om ärendes uppskjutande till nästföljande riksdag, öfverläggningen ej komme att ingå på sjelfva saken utan endast skulle röra sig omkring uppskofsförslaget, ginge man miste om fördelen att lära känna de olika åsikter i hufvudfrågan, hvilka kunde inom representationen förefinnas.

Häremot tillåter sig Utskottet erinra: att hvarje öfverläggning om uppskofsbeslut i regel ej bör kunna förorsaka någon nämnvärd tidsutdrägt; att mindre nyttiga eller till och med ändamålslösa diskussioner ej någonsin lära kunna förhindras, utan att omsorgen härom i allt fall måste

öfverlemnas åt representanternes eget omdöme och grannligheten; att likväl en öfverläggning om behovet af ett ärendes uppskjutande svårigen låter sig så begränsas till denna yttre formella sida af frågan, att ej härunder åtskilliga förhållanden, som äfven kunna komma till nytta vid bedömandet af sjelfva hufvudsaken, blifva berörda; att bestämmandet deraf, huruvida en ny motion eger ett sådant sammanhang med ett hvilande utskottsbetänkande, att motionen kan verka till förändring af detta sistnämnda, ej bör möta någon synnerlig svårighet, enär det från en föregående riksdag hvilande betänkandet måste förutsättas vara för Kamrarnes samtliga ledamöter väl känt i afseende på alla dess delar och syftemål; att en majoritet, som önskade undanskjuta en för densamma ömtålig fråga, antagligen skall, derest ej denna utväg stode öppen, i stället begagna sin makt till att undertrycka samma fråga; samt att, på sätt äfven motionären till bemötande af sist anförda anmärkning invändt, ärendet måste vara af vederbörande Utskott behandladt och utredt, innan det kan ifrågakomma att uppskjutas, och de olika meningar rörande frågan, som inom representationen kunna förefinnas, utan allt tvifvel varit föremål för öfverläggning inom Utskottet samt, hvad särskildt angår diskussionen i Kamrarne, det väl låter sig tänka, att dervid skola förekomma många skiljaktiga, mer eller mindre subjektiva meningar, men svårigen någon på mogen pröfning grundad åsigt, som ej finnes uttalad i Utskottets betänkande.

På grund af hvad sålunda blifvit andraget, får Utskottet, under antagande, att de betänkligheter, hvilka vid föregående riksdagar uttalats emot de då uppställda förslagen, nu skola vika för det numera erkända behovet af en så beskaffad förändring, som motionärens förslag innefattar, vördsamt hemställa,

att Riksdagen, med bifall till ifrågavarande motion, måtte antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till ändring af

Riksdagsordningen.

§ 59.

(Nuvarande lydelse:)

Betänkande, som af ständigt eller i dess ställe särskildt tillsatt utskott afgifvits, skall i begge Kamrarna för ärendets afgörande, så vidt ske kan, samtidigt föredragas. Efter

(Föreslagen lydelse:)

Betänkande, som — — — —
— — — afgörande företagas. *Genom Kamrarnes sammanstående beslut må dock afgörandet af betänkande från ständigt eller sär-*

betänkandets första föredragning skall detsamma hvila på bordet. Vid nästa föredragning, ehvad öfverläggning då eger rum eller ej, må det, på flera ledamöters förenade begäran, åter göras hvilande. Men då saken tredje gången förekommer, skall den till afgörande företagas.

skildt utskott kunna till nästa lagtima riksdag uppskjutas, derest förslag derom inom någondera Kammararen blifvit väckt senast vid betänkandets andra föredragning. Dylikt förslag skall genast Medkammaren delgifvas och kan endast en gång bordläggas. Beslutas uppskofvet, skola vid den riksdag, dertill ärendet blifvit uppskjutet, talmännen ofördröjligen till fortsatt behandling föredraga betänkandet, hvarefter dermed förfares i enlighet med hvad angående inkommet utskottsbetänkande i allmänhet är föreskrifvet. Rörer betänkandet någon af Konungen hos Riksdagen gjord framställning, då må beslut deröfver ej uppskjutas, utan att Konungen dertill samtycker.

Betänkande, som afgifvits af tillfälligt utskott, föredrages i den Kammare, som utskottet tillsatt, och förfares derefter vidare med målet, såsom nyss är sagdt.

Betänkande, som afgifvits af tillfälligt utskott, föredrages i den Kammare, som utskottet tillsatt, och förfares derefter vidare med målet, såsom ofvan är sagdt; dock att afgörandet icke må till annan riksdag uppskjutas.

Utskotts förberedande hemställanden och förfrågningar må genast afgöras, derest icke någon Kammarens ledamot bordläggning begär.

Om uppskof med beslut öfver hvilande förslag till förändringar i grundlagarne stadgas i 64 §.

Utskotts förberedande hemställanden och förfrågningar må genast afgöras, derest icke någon Kammarens ledamot bordläggning begär.

Stockholm den 12 Mars 1878.

På Utskottets vägnar:
MAGNUS HALLENBORG.